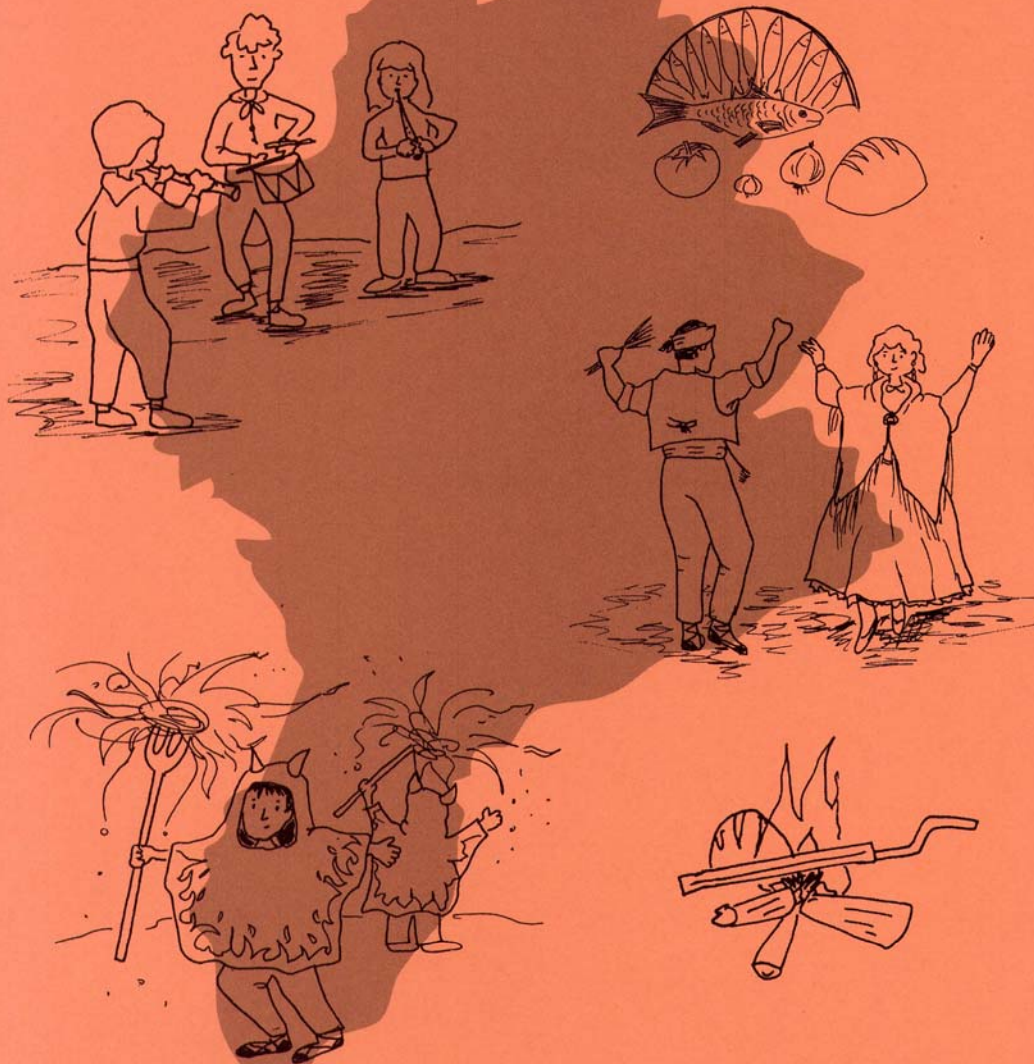

ESTUDI DE LA COMARCA

LA TERRA ALTA

6 Institucions, festes i tradicions

Hola, soc

Segueix-me i t'ajudaré a conèixer
la Terra Alta

Alumne :

Escola :

Localitat :

La Terra Alta: institucions, festes i tradicions.

LA CAPITAL COMARCAL.

La capital de la comarca és la localitat amb major nombre d'habitants i on es concentren la major part de les activitats econòmiques, comercials, i de serveis que necessita la comarca.

La capital de la Terra Alta és Gandesa.

Els serveis comuns per als municipis de la comarca que hi podem trobar són:

- El Centre d'Atenció Primària, on reben atenció les persones malaltes de la comarca. A Batea n'hi ha un altre.
- L'Institut d'Ensenyament Secundari, on van els xiquets i xiquetes de la Terra Alta.
- Els jutjats, on es determina si les lleis es compleixen i s'imposen penes a aquells que no les respecten.
- La seu del Consell Comarcal.
- Comerços i botigues especialitzades on es va a comprar.
- Oficines i organismes, públics i privats, on van els habitants de la comarca a resoldre els problemes.
- Altres serveis com correus, bancs, farmàcies, ...

EL CONSELL COMARCAL.

L'organisme que governa la comarca és el Consell Comarcal

El plenari del Consell Comarcal de la Terra Alta el formen 19 consellers comarcals dels grups polítics amb representació als ajuntaments de la comarca. La persona que presideix el Consell Comarcal es triat entre tots els consellers comarcals.

El Consell Comarcal organitza serveis per a tota la comarca com els serveis socials, l'esport escolar, els serveis lingüístics, la gestió dels residus municipals o la recollida selectiva de residus.

Els serveis o competències del Consell Comarcal s'agrupen en àrees i aquestes a la vegada en comissions. Les comissions les encapçala un president i les formen consellers de tots els grups polítics representats.

La Terra Alta: institucions, festes i tradicions.

A continuació trobaràs un seguit de serveis del Consell Comarcal de la Terra Alta. Relaciona'ls amb l'àrea que els correspongui.

Oficina d'informació al consumidor	Esports
Ajuts a revistes i publicacions	Medi ambient
Ajuts a menjadors, llibres, colònies...	Cultura
Programa esportiu Multimèdia	S.socials
Oficina de serveis a la Joventut	Consum
Rutes turístiques comarcals	Agricultura
Col·laboració amb la Denominació d'Origen del vi	Ensenyament
Recollida selectiva de paper, envasos, piles i vidre	Joventut
Servei d'ajuda a domicili	Turisme

L'escut del Consell Comarcal de la Terra Alta és un disseny de mossèn Alanyà on hi podem veure el mapa de la comarca amb un carroll de raïm que identifica el principal producte de la Terra Alta sobre fons quadrangulars de diferents tons.

Digues si són veritat les següents afirmacions:

L'òrgan de govern de la comarca és el Consell Comarcal	SI	NO
El Consell Comarcal de la Terra Alta té 22 consellers	SI	NO
El CC organitza serveis per a tota la província	SI	NO
La capital de la Terra Alta és Gandesa	SI	NO
El CC s'encarrega de la recollida de piles usades	SI	NO
El CC organitza els balls de festa major	SI	NO
Les comissions les formen consellers de tots els grups	SI	NO

Estudi de la comarca: la Terra Alta

Dibuixa l'escut del Consell Comarcal de la Terra Alta.
Què hi trobem?. Què representa?. Per què?

FESTES POPULARS I RELIGIOSES DE LA TERRA ALTA.

A casa nostra celebrem un seguit de fets que són importants: aniversaris, casaments, naixements, ...

Hi ha dies, però, que fa festa tot el poble; són dies en què celebrem col·lectivament fets importants i festes tradicionals.

Aquestes festes solen anar lligades a uns menjars concrets, a uns balls determinats. Aquest conjunt de coses formen part del folklore, paraula anglesa que vol dir costums del poble, de la gent d'una comarca o d'un país.

Les festes que estudiaràs estan relacionades amb les creences populars o religioses o amb les fires i concursos.

Cada poble celebra la seua festa major; n'hi ha que en celebren una d'estiu i una altra d'hivern. Acostumen a celebrar-se en honor del patró o patrona de la localitat. Tenen una sèrie d'elements comuns a tots els pobles, com el pregó o els balls populars o d'envelat i d'altres propis de cada poble.

També podem considerar característic dels pobles de la Terra Alta un altre tipus de festa: les romeries. Són festes basades en creences populars o religioses. Normalment es tracta d'una festa a alguna ermita del terme on s'hi celebren actes religiosos i festius al camp.

Alguns poble de la comarca celebren fires o concursos, encaminats a vendre o donar publicitat als productes propis del poble.

La Terra Alta: institucions, festes i tradicions.

Arnes: Festa Major: 5 de febrer, Santa Àgueda i Romeria a Santa Madrona, al mes de març .

Batea: Festa Major: 21 al 24 d'agost. És en honor a Sant Miquel. Romeria a l'ermita de Sant Joan del Riu, 24 de juny i Mostra de productes de Batea, al mes d'agost.

Bot: Festa Major d'hivern: 2 al 5 de febrer, Sant Blai. Festa Major d'estiu: 15-16 d'agost. L'Assumpció. Romeria a l'ermita de Sant Josep, 19 de març i Festa de l'oli, al mes de gener.

Caseres: Festa Major: 3r. cap de setmana d'agost. Sant Gil.

Corbera: Festa Major: 15 d'agost, L'Assumpció. Romeria a l'ermita de Santa Madrona, al mes de març. Romeria de Sant Marc, mes d'abril i Mostra de productes de Corbera, al mes de maig.

La Fatarella: Festa Major d'hivern: 1rs. de febrer, Sant Blai. Festa Major d'estiu: 1r. cap de setmana d'agost, en honor a la Mare de Déu de la Misericòrdia. Romeria a l'ermita de Sant Francesc, al mes d'abril i Romeria a Sant Bartomeu, 24 d'agost.

Gandesa: Festa Major: 1r. diumenge de setembre, Mare de Déu de la Fontcalda. Romeria a la Fontcalda, 1r. diumenge de maig i Festa del vi i de la clotxa, al mes de novembre.

Horta de Sant Joan: Festa Major: 8-11 de setembre, Sant Antoni Màrtir i Romeria a Sant Salvador, 18 de març.

El Pinell de Brai: Festa major: 8 d'agost, Sant Llorenç i Romeria a Santa Magdalena, al mes d'abril. Festes d'abril, després del dia 21.

La Pobla de Massaluca: Festa Major: 17 de gener, Sant Antoni i Romeria a l'ermita de Berrús, al mes d'abril.

Prat de Comte: Festa Major: 24 d'agost, Sant Bartomeu i Romeria a l'ermita de la Fontcalda, 2 de juny.

Estudi de la comarca: la Terra Alta

La Terra Alta: institucions, festes i tradicions.

Vilalba dels Arcs: Festa Major: 8-12 d'agost, Sant Llorenç. Romeria a Berrús, dissabte després de Pasqua i Festa del vi, al mes de juny.

Omple aquest quadre amb les dades sobre la Festa Major i les romeries dels diferents pobles de la Terra Alta.

Localitat	FESTA MAJOR		ROMERIA	
	Data que se celebra	Patró en honor del qual es fa	Data que se celebra	Lloc on es fa

Estudi de la comarca: la Terra Alta

La Terra Alta: institucions, festes i tradicions.

Altres manifestacions festives i populars de la comarca són els gegants -Gandesa, Batea i Horta de Sant Joan-, els diables i correfocs -Batea, El Pinell de Brai i Horta de Sant Joan-, els grallers -Batea, Gandesa i Horta de Sant Joan- i la representació de la Passió a Vilalba dels Arcs.

Escriu sota de cada dibuix el nom del que representa i també els noms dels pobles de la Terra Alta on n'hi ha:

Estudi de la comarca: la Terra Alta

La Terra Alta: institucions, festes i tradicions.

BALLS POPULARS.

Les danses populars són fruit de l'evolució de cerimònies i d'aportacions històriques, que poc a poc s'han anat popularitzant.

El ball popular de la Terra Alta és la jota. La jota és una dansa que es va popularitzar finals del segle XVIII. Té un ritme viu, el tres per quatre.

La jota és avui en dia encara viva i es balla per festa major.

De vegades va lligada a la gastronomia, ja que es balla amb una tortada a la mà com es fa per sant Blai a La Fatarella o amb una barra de torrons com es feia a Batea.

A molts pobles s'obre el ball amb "la dansada", primera jota, ballada pels majorals, que eren els encarregats d'organitzar la festa.

Describeu com es balla, o es ballava, la jota al teu poble.

La Terra Alta: institucions, festes i tradicions.

MENJARS.

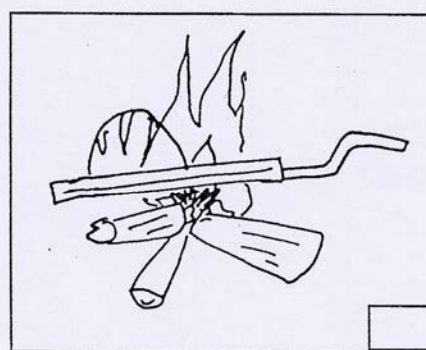
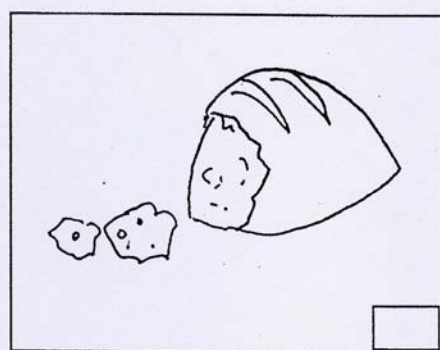
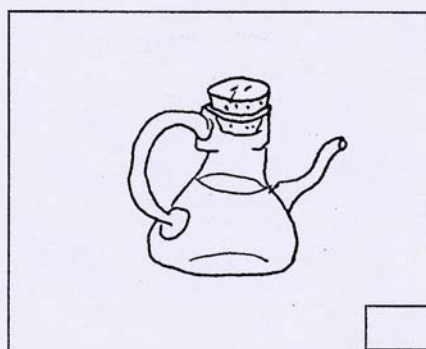
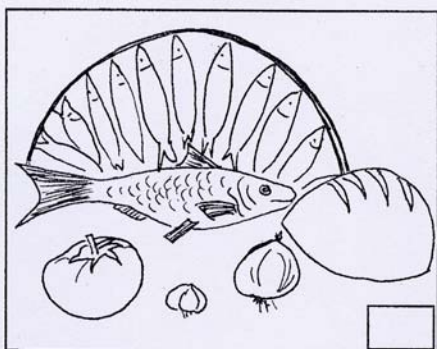
La gastronomia de la Terra Alta és, com a tots els llocs, fruit dels aliments que es recullen de la terra. La cuina és senzilla, saborosa i guisada amb oli d'oliva.

El menjar més típic és la clotxa, esmorzar dels pagesos de la comarca en època de fred.

Per fer-la, s'agafa la cantonada d'un pa de pagès, es buida la molla sense esmicolar-la i es torra el pa. Dins s'hi posa una arengada feta a la brasa i una escalivada de tomàquets,alls i cebes -també s'hi poden afegir olives-. Afegim un bon raig d'oli d'oliva i tot plegat es tapa amb la molla. Es pot acompanyar d'una botifarra.

Ordena el procés de preparació de la clotxa. A sota escriu-lo.

Estudi de la comarca: la Terra Alta

La Terra Alta: institucions, festes i tradicions.

ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ.

Les persones necessitem comunicar-nos i saber què passa al nostre entorn. Per això, quan no podem parlar directament amb algú, li truquem per telèfon o li escrivim una carta.

Quan volem tenir notícia del que passa al món, llegim el diari, escoltem la ràdio o mirem la televisió.

Els mitjans de comunicació, doncs, ens posen en contacte amb altres persones, fan saber notícies, ...

Poden ser:

- Personals, serveixen perquè dues persones es comuniquen, per carta, telèfon, fax, ...
- Col·lectius, serveixen per a comunicar algunes de les coses que passen pel món a tothom qui llegeix el diari, escolta la ràdio o veu els telenotícies. També són mitjans de difusió cultural i d'esbarjo.

Els mitjans de comunicació col·lectius que es fan a la Terra Alta són: la premsa i la ràdio.

La premsa és un mitjà de comunicació escrit. Hi ha principalment dos tipus de publicacions:

- ▶ Els diaris, que surten cada dia i ens informen dels esdeveniments que han passat el dia anterior.
- ▶ Les revistes, que tenen una periodicitat determinada i tracten sobre temes concrets.

A la Terra Alta s'editen set revistes: el Butlletí del Centre d'Estudis de la Terra Alta, la Cabana de la Fatarella, la Vila Closa de Batea, el Pedrís de Bot, Fatumer d'El Pinell de Brai, la Gatera de Vilalba dels Arcs i la Serena de Gandesa.

Relaciona mitjançant fletxes la revista amb el poble.

La Cabana
La Serena
La Vila Closa
Fatumer
La Gatera
El Pedrís

Vilalba dels Arcs
La Fatarella
El Pinell de Brai
Batea
Bot
Gandesa

Estudi de la comarca: la Terra Alta

La Terra Alta: institucions, festes i tradicions.

La ràdio és un mitjà de comunicació oral. Transmet la veu i la música a través de l'aire des d'una emissora fins a moltes persones que la senten gràcies als receptors de ràdio.

A més dels programes informatius, les emissores de ràdio emeten diversitat de programes i espais dedicats a la publicitat. Els anuncis són diferents, però tots pretenen cridar l'atenció del receptor. Informen de les característiques del producte i, sobretot, intenten convèncer al consumidor de la necessitat de comprar-lo.

A la Terra Alta hi ha dues emissores de ràdio:

Ràdio Batea, que emet pel 107.1, de la freqüència mitja.

Ràdio Gandesa, que emet pel 107.9, també de la freqüència mitja.

Redacta un anunci publicitari sobre la Terra Alta per a emetre'l per la ràdio.

Hi ha un mitjà de comunicació importantíssim que és a la vegada personal i col·lectiu: les autopistes de la informació o Internet.

Els ordinadors personals es poden connectar entre ells com si fossin telèfons i enviar i rebre informació ràpidament des d'una punta a l'altre del món.

A través del mòdem, les xarxes per on es transmet la informació s'anomenen autopistes de la informació. Hi podem fer moltes coses:

- ▶ Consultar pàgines Web de persones o institucions com museus, biblioteques, ...
- ▶ Enviar cartes d'un ordinador a un altre per correu electrònic, anomenat E-mail.

Consulteu, des de l'ordinador de l'escola, diferents Webs de la Terra Alta.

La Terra Alta: institucions, festes i tradicions.

LA TERRA ALTA, DE DITA EN DITA.

A continuació trobaràs un seguit de dites que fan referència als pobles de la Terra Alta. Solen recollir els pensaments d'uns pobles respecte als altres i que amb el pas del temps han esdevingut populars.

Relaciona cada dita amb el seu poble.

DITA	POBLE
- Si a Horta et vols casar bé, casat al carrer i ni que sigui torta, davant de la porta.	Arnes
A Caseres una noia molt bonica, va arribar que es deia Magdalena, i com a patrona es va quedar.	Batea
Prat de Comte és petit i la vida desgraciada només té un taulell al forn, i l'església empallussada.	Bot
Arnes està enclavat damunt d'un turó dins de Catalunya, rallant l'Aragó.	Caseres
Corbera la foradada, muret de runa en queda l'han fet engalanada, que és l'enveja de Gandesa.	Corbera
Corbera la foradada, Gandesa la flor del món les costes de la Fontcalda, per a mi ben planes són.	La Fatarella
Sant Blai de Bot que el de la Fatarella, no hi pot.	Gandesa
Al bon vilalbí, li sap més greu donar un got d'aigua, que de ví	Horta de Sant Joan
El Pinell és xicotet, tot voltat de finestretes, i al carrer de Miravet, hi ha una font amb dos aixetes.	El Pinell de Brai
A la vila de Batea, hi ha cinc coses d'interès: el vi, l'església. les dones, la plaça i els seus carrers.	La Pobla de Massaluca
Sant Antoni de la Pobla, Sant Sebastià de Faió, Sant Andreu de la Fatarella i Santa Paulina d'Ascó.	Prat de Comte
Amb cerç o garbinada la Fatarella és molt sana.	Vilalba dels Arcs

Estudi de la comarca: la Terra Alta

La Terra Alta: institucions, festes i tradicions.

PERSONATGES DE LA TERRA ALTA.

El fill més il·lustre de la Terra Alta és Mossèn Joan Baptiste Manyà, canonge, teòleg i historiador.

Va nèixer a Gandesa el 1884 i va morir a Tortosa el 1976.

A part de les seues obres com a teòleg, destaca l'obra "Notes d'història de Gandesa".

A Corbera d'Ebre va nèixer, el 1852, el metge i investigador Jaume Ferran i Clua. Va dirigir el Laboratori Microbiològic Municipal de Barcelona i el 1907, 22 anys abans de la seua mort, se li atorgà el premi de l'Académie de Sciences de París pels seus descobriments.

Joan Josep Povill i Adserà, va nèixer a Vilalba dels Arcs el 1903. És l'autor de la Passió d'Olesa de Montserrat, i en fou durant molts anys director i actor.

D' Horta de Sant Joan n'és fill Tomàs Gil Membrado, nascut el 1915 i autor de més de 400 sardanes, entre les quals destaca un recull dedicat al seu poble.

Del món artístic cal destacar als pintors: Carles Altadill d'El Pinell de Brai, a Josep Damian Torres de Gandesa i Josep Lahosa Valimanya de Prat de Comte.

A Gandesa va nèixer el 1911 Joan Grijalbo, important editor.

Relaciona cada personatge amb el seu poble i la seua activitat.

Josep D. Torres		
Tomàs Gil	Gandesa	escriptor
Joan Grijalbo	El Pinell de Brai	músic
Jaume Ferran	Prat de Comte	teòleg/historiador
Josep Lahosa	Vilalba dels Acrs	pintor
Carles Altadill	Corbera	metge/investigador
Joan J. Povill		
Joan B. Manyà		

Estudi de la comarca: la Terra Alta

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament
Centre de Recursos Pedagògics de la Terra Alta

Edita: CRP de la Terra Alta

Realització: Aquest quadern ha estat elaborat pel Seminari «Elaboració de materials per a l'estudi de la comarca» de l'ICE de la Universitat Rovira i Virgili, dins de les activitats del Pla de Formació Permanent del Professorat de la Terra Alta.